

Verkorte weergave van de handleiding IBB-studie Maartje Kranen, RvdK Rotterdam-Dordrecht

Dit werkdocument heeft dezelfde indeling als de volledige handleiding en bevat een samenvatting daarvan.

1. Voorwoord

Het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum (WODC) opdracht gegeven voor het onderzoeken van de betrouwbaarheid van het LIJ middels een interbeoordelaarsbetrouwbaarheid onderzoek (hierna IBB-studie). De IBB-studie wordt uitgevoerd door de Universiteit van Amsterdam. De IBB-studie wordt uitgevoerd binnen verschillende raadsregio's. Hierbij wordt de medewerking gevraagd van raadsonderzoekers.

2. Overzicht van de IBB-studie

Aanleiding en doel

Het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ) is een wetenschappelijk keteninstrument wat door verschillende organisaties in de jeugdstrafrechtketen, waaronder de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) wordt gebruikt. De kwaliteit van het LIJ is binnen het beheer en onderhoud van het LIJ een belangrijk aandachtspunt.

Kennis over de betrouwbaarheid van het LIJ instrument, meet het instrument wat het beoogt te meten, is belangrijk voor de kwaliteit en kwaliteitsverbetering. Het instrument dient nauwkeurig en zuiver te meten onafhankelijk van toeval. In het geval van het LIJ betekent dit dat het voor een cliënt niet uit zou mogen maken welke raadsonderzoeker het LIJ instrument invult.

Een eerste stap in de IBB-studie het onderzoek naar de betrouwbaarheid van het LIJ is het onderzoeken van de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is de mate waarin de antwoorden van verschillende beoordelaars overeenkomen op basis van dezelfde informatie. Als blijkt dat de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van één of meer vragen te laag is, dan kan dat aanleiding zijn om deze vragen te herzien, zodat in de toekomst de kwaliteit van het LIJ verhoogd wordt.

De onderzoeksgegevens

Het ingevulde LIJ instrument vormt de basis voor de dataverzameling voor de IBB-studie. Zowel het instrument 2A als het instrument 2B wordt bij het onderzoek betrokken, bij voorkeur 2A onderzoeken waaruit een 2B voortvloeit.

Op basis van dossieronderzoek, een gesprek met de minderjarige verdachte en zijn/haar ouders en informatie van betrokken professionals worden de tien domeinen van het LIJ gescoord. Uit de scores van de domeinen wordt automatisch het Dynamisch Risicoprofiel (DRP) gegenereerd met risico- en (in geval van een 2B) ook beschermende factoren.

Om iets over de IBB van het LIJ te kunnen zeggen is het nodig dat meerdere raadsmedewerkers dezelfde casus beoordelen. Het is de bedoeling dat een voor het IBB onderzoek samengesteld team van vier raadsonderzoekers informatie krijgt van één minderjarige en vervolgens allemaal afzonderlijk de vragen van het LIJ scoren. Het team van raadsonderzoekers voert minimaal twee onderzoeken op deze manier uit.

De data wordt anoniem verwerkt: Er wordt per ingevulde LIJ alleen het *kindzaaknummer* en een door elke raadsmedewerker te zelf te kiezen *gebruikersnaam* bewaard.

3. Onderzoekopzet en het werkproces: Voorafgaand aan het raadsonderzoek

- Vanuit enkele raadsregio's worden vier raadsonderzoekers geloot voor deelname aan het IBB onderzoek die bekend zijn met het uitvoeren van LIJ onderzoeken. Deze vier raadsonderzoekers vormen voor het IBB onderzoek een team en zijn gezamenlijk betrokken bij één raadsonderzoek. Per deelnemende regio worden meerdere teams samengesteld;
- Eén van de raadsonderzoekers is 'eindverantwoordelijk' en maakt het gehele raadsrapport. De andere raadsonderzoekers zijn zijdelings betrokken. Door middel van loting wordt eveneens bepaald wie eindverantwoordelijke is en wie observanten;
- Raadsonderzoekers tekenen een verklaring. Zij beloven hiermee dat ze tijdens het raadsonderzoek (wat enkele dagen tot weken in beslag kan nemen) niet met elkaar over de casus te spreken. Verder wordt van iedere deelnemende raadsmedewerker verwacht dat het strafonderzoek onder zo normaal mogelijke omstandigheden uitgevoerd wordt, zodat het dynamisch risicoprofiel bepaald kan worden, zoals dat normaal gesproken gebeurt.

- Raadsonderzoekers verzinnen een gebruikersnaam die zij gedurende het gehele IBB onderzoek gebruiken. Zo kan met het scoren van de vragen van het LIJ en de analyse van de data de anonimiteit van de raadsonderzoeker gewaarborgd worden.

4. Onderzoekopzet en het werkproces: Het raadsonderzoek

4.1 Werving van cliënten

Het werven van deelnemende cliënten verloopt in drie stadia (telefoongesprek, uitnodigingsbrief, vraaggesprek). Zowel jeugdige verdachten als ouders mogen weigeren aan de studie mee te doen. In eerste instantie is elke jeugdige verdachte die voor de studie gerekruteerd wordt een jeugdige bij wie Deel 2A (regulier) wordt afgenomen.

- Het afsprakenbureau of de 'eindverantwoordelijke' raadsonderzoeker neemt contact op met ouders voor het maken van een afspraak. Ouders worden geïnformeerd over het IBB onderzoek en worden gevraagd of zij bezwaar hebben tegen deelname aan het onderzoek. Voor uitleg over het onderzoek is een tekst beschikbaar gesteld door de onderzoekers. Belangrijk is om te vermelden dat deelname aan het onderzoek geen invloed heeft op het advies van de RvdK en het strafproces. Als ouders niet telefonisch bereikbaar blijken dan wordt aangenomen dat de ouders vooralsnog geen bezwaar hebben. Als ouders aangeven dat ze medewerking aan de studie weigeren, dan worden zij en hun kind uitgesloten van de studie.
- Bij het kiezen van de datum en het tijdstip van de gesprekken moet er rekening mee worden gehouden dat alle vier de raadsmedewerkers aanwezig moeten zijn.
- Voor de gesprekken wordt de spreekkamer met one-way screen geboekt.
- De ouders en jongere krijgen een uitnodigingsbrief voor het gesprek. Indien de ouders bij het telefoongesprek geen bezwaar hebben gemaakt of telefonisch niet bereikbaar waren, wordt een paragraaf aan de brief toegevoegd. De inhoud van deze paragraaf is opgesteld door de bezoekers. In de uitnodigingsbrief wordt de ouders opnieuw gevraagd om aan te geven of zij bezwaar hebben tegen deelname aan het IBB onderzoek. Als ouders aangeven dat ze medewerking aan de studie weigeren, dan worden zij en hun kind uitgesloten van de studie.

4.2 Voorbereiding

- Afspraak communiceren naar gespreksvoerder en observanten.
 - Voorafgaand aan het gesprek bestuderen de raadsonderzoekers afzonderlijk van elkaar en zonder overleg het dossier.
- Op afgesproken dag en tijd zijn alle raadsonderzoekers aanwezig voor het gesprek
- Gespreksleider ontvangt jongere en ouders allebei in de spreekkamer, legt het raadsonderzoek uit en vraagt hen nogmaals of zij bezwaar hebben tegen deelname aan het IBB onderzoek. Opnieuw is het belangrijk te vermelden dat deelname aan het onderzoek geen invloed heeft op het advies van de RvdK en het strafproces. Indien jongere en ouders aangeven te willen deelnemen (*active consent*), dan maakt de raadsonderzoeker hiervan een aantekening. De andere drie raadsonderzoekers maken kenbaar dat zij op de achtergrond aanwezig zijn. Indien jongere en ouders hun toestemming intrekken, dan worden zij uitgesloten van deelname. De drie andere raadsonderzoekers vertrekken en observeren niet bij het gesprek.

4.3 Het raadsonderzoek

- De 'eindverantwoordelijke' raadsonderzoeker voert het gesprek met afzonderlijk de jongere en ouders. De andere raadsonderzoekers volgen het gesprek middels een spiegelwand/ one-way screen. Er worden geen opnames gemaakt. Het is van belang dat de raadsmedewerkers die achter het one-way screen zitten geen contact met elkaar hebben,

zowel visueel als verbaal. Hiermee willen we waarborgen dat de waarnemingen van de raadsmedewerkers onafhankelijk zijn.

- Direct na het gesprek met jongere en ouders scoren alle raadsonderzoekers de items op de tien domeinen. De 'eindverantwoordelijke' raadsonderzoeker in de IFM LIJ. Voordat de informanten worden geraadpleegd print de gespreksleider het instrument van het LIJ uit en verwijdert het blad met de persoonsgegevens.
De andere raadsonderzoekers scoren de tien domeinen in een speciaal voor het IBB onderzoek ontworpen Excel bestand.
Het is ook van belang het kindzaaknummer en de gebruikersnaam van de raadsmedewerker op de data te zetten.
- De gespreksleider benadert na afloop van de gesprekken informanten (leraar, jeugdreclasserder, sociaal werker etc.). De gespreksleider bepaalt aan wie extra informatie gevraagd wordt. Het verzoek om extra informatie gebeurt bij voorkeur per email. De redenen hiervoor zijn dat de benodigde informatie makkelijk en objectief te delen is met de observanten, en dat via de e-mail met ontvangstbevestiging makkelijk en controleerbaar om *passive consent* kan worden gevraagd. *Passive consent* betekent dat de informant zelf bezwaar moet maken. De gespreksleider hoeft er na de e-mail niet meer om te vragen, en als de informant niets zegt dan mag het team ervan uitgaan dat de informant medewerking verleent;
- De gespreksvoerder past na informatie van de informanten de scores in het instrument aan en print opnieuw de scores van het instrument uit zonder voorblad. De andere raadsonderzoekers vullen de scores van de domeinen in de tweede kolom in van het Excel-bestand.
- Indien een informant bezwaar maakt, wordt de informatie niet in het IBB onderzoek gebruikt en worden de scores niet aangepast.

4.4 Afhandeling en 4.5 eventuele nieuwe afspraak

- Als zowel 2A als 2B zijn afgenomen worden de data opgestuurd naar de UvA.
- Als alleen 2A is afgenomen, wordt er een nieuwe bijeenkomst gepland met een 2B-actualisatie cliënt.
- De 'eindverantwoordelijke' raadsonderzoeker maakt het raadsrapport en geeft een advies.
- In geval van uitbreiding van 2A naar 2B worden de stappen vanaf het maken van de afspraak tot het uiteindelijke strafadvies herhaald.

5. Vragen: Lisette van Viegen (L.C.vanViegen@uva.nl; 06-11 95 58 79).

Belangrijk

- De conclusie en de aanbevelingen van de studie betreffen de kwaliteit van het LIJ en dus niet de kwaliteit van de raadsmedewerkers;
- De onderzoeksgegevens zijn anoniem en de onderzoekers noch het ministerie kunnen de gegevens naar raadsonderzoeker terug herleiden;
- Raadsmedewerkers kunnen eventueel hun medewerking aan de studie zonder gevolgen intrekken;
- Het onderzoek is zo opgezet dat de benodigde inspanning door de RvdK geminimaliseerd wordt;
- De RvdK krijgt een vergoeding voor de medewerking, zodat raadsonderzoekers in werktijd aan de IBB-studie mee kunnen doen.
- Raadsmedewerkers werken mee aan de kwaliteitsverbetering van het instrument waar zij als professional mee werken;
- Na afloop van de studie kan de casuïstiek desgewenst voor intervisiedoeleinden worden gebruikt.
- Deelnemende raadsonderzoekers kunnen mogelijk SKJ-punten krijgen voor hun deelname.